

ÖNKORMÁNYZATI SZTRÁJKOK TAPASZTALATAI 1. (Nyitó) KÉP

MTA MUNKAÜGYI KAPCSOLATOK ALBIZOTTSÁG
2018. április 23.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Mindenkit tisztelettel köszöntök, és köszönöm, hogy lehetőséget kaptam az önkormányzati sztrájkok és tapasztalataink bemutatására.

A rendelkezésemre álló 25 percből szíves engedelmükkel szeretnék 20 percet elhasználni, és bemutatni a megvalósult önkormányzati sztrájkokhoz vezető utat, ismertetni a sztrájkok történetét és nagyon röviden összefoglalni a tapasztalatokat, tanulságokat.

Engedjék meg, hogy bemutassam kollégámat, Dr Marosi Jánost, az MKKSZ sztrájkjogi szakértőjét, aki valamennyi eddig az MKKSZ által kezdeményezett (és részben megvalósított) munkabeszüntetés jogi alapjait megvizsgálta, a sztrájkhoz szükséges dokumentációt velem együttműködve elkészítette.

El kell mondanom Önöknek, hogy az MKKSZ egységes szakszervezet, de különböző szakmai területeknek önálló jogosítványokkal rendelkező Ún. Országos Szakmai Tanácsai vannak. Ilyen országos szakmai tanács működik pl. az önkormányzatok területén is. Az önkormányzati sztrájk ügyében pl. az ÖDOSZT azaz az MKKSZ Önkormányzati Dolgozók Országos Szakmai Tanácsa az MKKSZ Országos Választmányával és elnökségével együtt volt jogosult meghirdetni a sztrájkot és legitimálni a munkavállalói akaratot. Az ÖDOSZT elnök Dr File Beáta (aki egy városi önkormányzat jegyzője) és egyben az MKKSZ Elnökségének is tagja.

Azért hangsúlyoztam a bevezetőben az önkormányzati sztrájkot, mert annak bemutatására kaptam lehetőséget.

De azt is elmondhatom, hogy - számos figyelem felhívó, érdekérvényesítő akciót követően - sztrájkot kezdeményeztünk pld. 2016-ban a szociális területen, és 2017-ben a kormánytisztviselők körében kiemelten az Államkincstárnál. Ezekre a sztrájkokra – követeléseink részleges, vagy elfogadható mértékű teljesítése miatt – nem került sor, de a tanulságok itt is fontosak.

2. KÉP (Jövedelmi helyzet)

Ez a dia valamennyi sztrájk okát és kiindulópontját mutatja.

Az MKKSZ nemcsak deklarálja, hanem minden megnyilvánulásában is érvényesíti a pártpolitikai semlegességet.

Tehát, ha mi az elmúlt 8 évre utalunk, annak nincs politikai tartalma, kizárólagosan csak az időtáv bemutatása az indoka, ugyanis nekünk ettől a „KÁLYHÁTÓL” kell kiindulni.

Nem állítom, hogy 2010-ig minden teljesen rendben lett volna. De az idő rövidege miatt most nem térek ki pl a 2008. évi közszolgálati sztrájkbizottság és kormány megállapodásra, és a 2009. évi bérmegállapodásra.

Ezek is igen súlyos veszteségeket jelentettek, **de rendszerszintű változtatást még nem eredményeztek.**

Rendszerszintű változás 2010. után következett be, amikor pld.

- a kormány még hivatalba sem lépett, de már megszületett a törvény a köztisztviselők indokolás nélküli kirúgásáról,
 - vagy a felmentés, végkielégítés drasztikus csökkentéséről,
 - a 98 %-os külön adóról
- és nem sorolom tovább.

A 2010. évi „sokkhatást” eredményező intézkedéseket átmenetinek gondoltuk, de nem ez történt.

3. KÉP

Nem ez történt, hanem 3 év alatt (2011-2012-2013.) 1400 Milliárd Ft kivonása valósult meg a közszolgálat finanszírozásából.

Ez az elvonás érintette a dologi költséget is, de döntő mértékben a személyi juttatások lényeges csökkentését jelentette.

A dián bemutatom az elvonást követő években - az NGM adatai alapján - visszapótoló összegeket.

2017. évi adatokat még nem ismerem, de a 2016. évi szaldó még mindig mínusz 500 Milliárd Ft volt.

Azt vélelmezem, hogy a 2017. évi intézkedésekkel az elvont 1400 Milliárdot teljes összegében visszapótolták.

Azt biztosan tudom állítani, hogy 2017. végéig jelentős nagyságrendű TÖBBLET FORRÁS – **reálértéken!** – a közszolgálat finanszírozásában nem történt.

Ez érvényes a személyi juttatásokra is, tehát az életpályák és bérintézkedések 2014. – és 2017. között a 2011. és 2013. között elvont összegek visszapótlását jelentették.

Ez is igen sok ellentmondással valósult meg, de ami a legnagyobb igazságtalanság és elégedetlenséget váltott ki,

- az **illetményrendszerek befagyasztása**

- és szerintünk kb. 200 ezer közszolgálati munkavállaló teljes **kisemmizése.**

Ebből a 200 ezerből:

- egy jól körülhatárolható munkavállalói közösség, a **központi és az önkormányzati közigazgatás,**
- és egy igen különböző ágazati hovatartozású és képzettségű munkavállalói csoport, ők a **közszolgálati intézmények nem jellegadó munkaköreiben dolgozó műszaki, fizikai kisegítő, adminisztratív dolgozók**
- De ide tartoznak a **felsőoktatási** közalkalmazottak, **kutatóintézetek** munkatársai.

4. KÉP

Csak villanásszerűen mutatom be a közszolgálati illetménytáblákat.

A felsőfokú végzettségű 14 év közszolgálati jogviszonnal rendelkező vezető főtanácsos ugyanannyit kap, mint a „0” éves gyakornok.

5. KÉP

A középfokú végzettségűek esetében a tábla a „kukába” került.

6. KÉP

A közalkalmazotti illetményrendszer 170 bérpontjából 121-et lefed a minimálbér és a bérminimum: **azaz a tábla értéke kevesebb, mint 30 %.**

7. KÉP

Itt a magyarázat a kimaradott 200 ezer főre.

A közszolgálat 710 – 720 ezer fős személyi állományából kb. **500 ezer fő** - mint említettem korábbi keresetét visszakapva - részesült **valamilyen bérintézkedésben.**

8. KÉP

De ez az eredmény?

Ezt nem kommentálom, csak megjegyzem, hogy a minimálbér bérminimum nettó összegében az Európai Unió 28 tagállama közül az utolsó helyeken osztozunk.

9. KÉP

Tehát ezzel a helyzettel találtuk magunkkal szembe a 2014-es kormányváltás időszakában is, de jó hírek érkeztek hozzánk, és elkezdtünk tárgyalni.

Bakondi tábornok rövid időn belül új közszolgálati életpályát ígért, Varga Mihály miniszter a pénzt is hozzátette, és aztán **2015. december 23-án!** - még egyszer mondom december 23-án - a kormány karácsonyi ajándékként minden magyarázat nélkül törölte minden ígérését.

Januárban még reménykedtünk, de aztán kiderült, hogy az önkormányzatoknak semmi!

Ez egyenes út volt a sztrájkhoz. Azzal kellett szembesülnünk, hogy a sztrájkszervezést a munkavállalók elvárták a szakszervezettől. A sztrájk megvalósítása rendkívül bonyolult feladatot jelentett, hiszen ahány hivatal annyi munkáltató. De többféle önkormányzati gazdasági helyzet is előfordul. (Köszeg)

10. KÉP

Ezen a dián a sztrájk előtti és közbeni aktivitásainkat mutatom be. Ebből talán figyelemre méltó:

- a polgármesteri díjazás emelésének felvállalása (nyilvánvaló taktikai okok miatt is)
- és az, hogy Lázár miniszter Úr (amikor az Erzsébet utalványok kézbesítését ellenezve mentünk hozzá) jogosnak ítélte követelésünket.

11. KÉP

Hiába mondta a miniszter, hogy jogos a követelés azzal kellett szembesülnünk, hogy „**járni jár, de nem jut**”, akkor viszont nincs más, mint sztrájkot hirdetni.

Igen ám, de ekkor találtuk magunkat szembe azzal, hogy az egyébként is rendkívül szigorú magyar sztrájk törvény a köztisztviselői körben további szigorításokat tartalmaz.

Szerintünk az első feltétel alkotmányellenes, mert a sztrájkjoga a munkavállalói joga, de a magyar Alkotmánybíróság ezt nem találta alkotmányellenesnek.

Megmondom őszintén, nagyon féltünk attól, hogy a heves munkavállalói tiltakozások hogyan jelennek meg majd akkor, amikor névvel kell vállalni a sztrájk támogatását. Ebben az időszakban szinte minden nap jelen voltunk az önkormányzati világban, és érzékeltük, hogy nem csak a közkatonák, hanem a vezetők is elégedetlenek, és tehetetlenek.

Polgármesterek, jegyzők nyíltan és egyértelműen fogalmazták meg azt, hogy ez tarthatatlan és **a SZAKSZERVEZET tegyen valamit!**

12. KÉP

Ezért hirdettünk sztrájkot.

Ez volt a követelésünk. 30%-os általános béremelés.

Tettünk valamit!

Mögöttünk volt a 8-ból 7 önkormányzati érdekszövetség, és a Jegyzők Országos Szövetsége is.

13. KÉP

Az első sztrájtárgyalásra, ezt az egyszerű javaslatot terjesztettük elő.

A kormány formálisan eleget tett a sztrájtörvényből adódó kötelezettségének. A Belügyminisztérium önkormányzatokért felelős államtitkára vezetésével - 7 tagú kormányzati tárgyaló csoport - fogadta az MKKSZ sztrájbizottságát és az önkormányzati érdekszövetségeket.

Homályos ígérettel zárult a tárgyalás, ami jelentős várakozást eredményezett az érintett munkavállalói körben.

2017. november 29-én - az OKÉT ülésén – minden szakszervezeti kezdeményezést (így a mi sztrájbizottságunk követelését is) visszautasította a kormány.

14. kép

EZ itt a lényeg, AZ 5 ÖNKORMÁNYZATI sztrájk története, támogatottsága, és következményei.

Az első sztrájk 2016.júniusában nem lebecsülhető azonnali eredménnyel járt.

(Közbevetőleg jegyzem meg, tudnunk kell, hogy ez a kormány a **látszatát sem engedi meg annak**, hogy bármilyen kedvező változás szakszervezeti érdekérvényesítő törekvés következménye lenne.)

De ezt a változást nem lehetett elvitatni az MKKSZ sztrájkjától. 2002. óta kőkeményen be volt betonozva az illetményalap egysége. Ezt törte fel a sztrájk, és ez adott lehetőséget arra, hogy ahol van akarat, és persze van pénz ott saját erőből emelhetek az önkormányzatok.

Ez ugyan nagyon ellentmondásos eredmény, de ahol bért emeltek, ott ezt kizárólag a mi sztrájkunknak köszönhették. Nagyon eltérő mértékben, de a 36.000 fős önkormányzati köztisztviselői létszám 47 %-a – igen – igen eltérő összegekben, de részesültek béremelésben.

A második a 2016. szeptemberi sztrájk.

Be kell, valljam nem hozott semmi változást. De ez a második sztrájk áttörte az érdektelenség, és a tévhitek „válaszfallát”. Rámutatott arra, hogy ha ez a közösség másodszor is sztrájkot hirdet, akkor komoly gond lehet.

Szakszervezeti kollégáink is érzékelték, hogy súlyos bérfeszültség van a településeken. Ekkor vált ismertté az állami közigazgatás járási hivatalaiban dolgozók bérfejlesztése.

Szakszervezeteken belüli gondjainkról nem szívesen beszélek, de annyit talán elmondhatok, hogy a köztisztviselői létet mindig körül lengte az a tudat, hogy **ott lényegében minden rendben van.**

Mint említettem ekkor született döntés a járási hivatali 30 %-os bérfejlesztésről, és titokban mindenki (mi is) azt gondoltuk, hogy ehhez jön majd az önkormányzati fejlesztés is.

Súlyosan tévedett mindenki!

A kormány engedett a polgármesteri illetménynövelési igénynek, de visszautasította a mi követelésünket. Azzal az „átlátszó trükkkel”, hogy csak a **8 önkormányzati érdekszövetség konszenzusos javaslatát fogadja el tárgyalási alapnak.**

A Megyei Jogú Városok Szövetsége (MJVSZ) végig azzal ellenezte a mi javaslatunkat, **hogy nekik saját javaslatuk van.**

Számtalan levelet írtam, személyes találkozót kezdeményeztem csak azért, hogy megismerjem ezt a külön javaslatot. **Ilyen javaslat a mai napig nem ismert.**

Ezt követően hirdettük a 3. sztrájkot.

Ismét volt „formális” sztrájk tárgyalás. Az eredmény nulla.

Tekintettel arra, hogy tavaly november 29-én az OKÉT tárgyaláson végleg elutasították kérésünket, hirdettük meg a januári februári és márciusi sztrájk sorozatot.

A januári – februári a tervek szerint megtörtént. A márciusit elhalasztottuk, mert már a januári – februári sztrájkot is igen heves támadások érték a kormánypártok részéről.

(Gulyás Gergely frakcióvezető, Választási politikai akciónak minősítette akciónkat)

A résztvevői létszám azt mutatja, hogy az elszántság fokozódott.

Hozzá kell tennem, hogy minden alkalommal legalább 20-25 %-kal több volt a sztrájkot aláírással vállalók létszáma, de a szabályozás miatt ott, ahol nem volt több mint 50 % az aláírók száma, ott nem lehetett sztrájkot tartani.

15. KÉP

Ezt a 4 gondolatot tekintjük a leglényegesebb tanulságoknak.

Amit külön is szeretnék kiemelni – nem tanulságként, hanem következményként, az pedig az érintett érdekképviseltek (önkormányzati érdekszövetségek – 1 kivételével -, szakmai szervezetek) „egymásra találása”.

Mi tudatosan szerveztük ezt az együttműködést és mindenről tájékoztattuk a többségében erős kormánypárti befolyású önkormányzati érdekszövetségeket, és a Jegyzők Országos Szövetségét.

Ez az együttműködés (a helyzet megítélését tekintve tökéletes azonosságot jelentett, a megoldás tekintetében is jellemző volt az egyetértés, a sztrájk tényleges támogatottsága pedig lényegesen erősebb volt, mint amit a számadatok mutatnak.

16. KÉP

Ezek a mondatok talán igazolják az önkormányzati érdekszövetségek részéről megnyilvánuló támogatást.

Külön figyelemre méltó, hogy a miniszterelnök még a választások előtt – „micsoda véletlen?” – a megyei Jogú Városok Szövetsége közgyűlésén szolt arról, hogy a kormány nem tervezi az önkormányzati rendszer átalakítását.

Úgy tűnik, az önkormányzati szövetségek többsége más véleményen van. Számunkra talán a leglényegesebb tapasztalat:

- a sztrájk kapcsán megnyilvánuló társadalmi támogatottság.
- a média – beleértve a kormánypárti médiumokat is - egyszer sem támadott.
- a lakossági közvélemény a sztrájkoló hivatalok környezetében egyáltalán nem volt ellenséges. Először inkább értetlenség és csodálkozás volt jellemző, de az, amikor azt tártuk a nyilvánosság elé, hogy 10, azaz 10 év óta nem volt bérfejlesztés ezt a lakosság is megértette és elfogadta sztrájkot.

Egy ilyen akció ellentmondásos következményekkel is járt, és ezt sem szabad elhallgatni. A társ szakszervezetek vezetése nyilatkozatokban és formális megnyilvánulásokban szolidáris volt, de **hasonló helyzetben lévő saját tagjaik csatlakozási, vagy radikalizálódási igényét nem vállalták fel.** (Mint bemutattam, 200 ezer fő nem kapott 10 éve egy fillérfizetés emelést sem.)

Mi – az MKKSZ - saját elhatározásból, saját magunkra számítva indítottuk ezt az akciót. Érzékelhető volt, hogy a közszolgálat más területein dolgozók is érdeklődtek a kapcsolódás lehetőségeiről, **de a végeredményt tekintve MAGUNKRA MARADTUNK!**

Nem tekintjük ezt egy végleges állapotnak. A tapasztalatokat, és a sztrájk szervezés igen bonyolult technológiáját, a forgatókönyveket, és szervezési tudnivalókat közkinccsé tesszük. Bízunk abban, hogy mi szakszervezeti vezetők valamennyien képesek leszünk túllépni saját hiúságaink korlátjain, és például egy minimálbér kiindulópontú bértábla rendszer megvalósításáért közös akcióra lehet hívni valamennyi közszolgálati ágazat munkavállalóját.